

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATI
(Edebiyatı Cedide)

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATI (Edebiyatı Cedide)

- * Abdülhamit'in baskıcı döneminde Türklerin çıkardığı bütün gazeteler kapatılmıştı. Sadece yabancılara ait gazeteler faaliyet gösteri-yordu. Rezaizade M. Ekrem'in talebesi Ahmet İhsan (Tokgöz) Nikolaidis Efendi'ye ait "Servet" gazetesinde yazmaya başlamıştı. Ahmet İhsan'ın isteği üzerine bu gazeteye ek olarak bir fen dergisi çıkartılması için Abdülhamit(hükümdarlığı 1876-1909)'ten izin alındı. Çünkü o dönemde ancak otuz yaşını geçmiş kişilere bilimsel dergi olmak şartı ile dergi çıkartılması için izin veriliyordu. 27 Mart 1891'de Servet-i Fünun dergisi çıkartılmaya başlandı. Derginin başına da Ahmet İhsan geçti. Eski edebiyatı savunan Muallim Naci taraftarları "Malûmat" adlı dergiden sürekli Recai-zade M. Ekrem'i eleştiriyordu. Fakat Rezaizade M. Ekrem'in onla-ra aynı şekilde cevap vereceği bir edebiyat dergisi yoktu. Talebesi olan Tevfik Fikret'i 1896 yılında Servet-i Fünun dergisinin başına geçirdi. Dergi hızla edebiyat dergisi halini aldı.
- * Servet-i Fünun, "fenlerin zenginlikleri" anlamına gelmektedir.
- * Servet-i Fünun dergisi, bu dergi etrafında toplanan edebiyatçıların, savundukları edebî görüşlerini açıklamada, savundukları görüşler doğrultusunda kaleme aldıkları eserlerini yayınlamada bir araç görevi yüklenmiş, hatta bu dönem edebiyatçılarına bir edebî topluluk olarak adını vermiştir.
- * Servet-i Fünuncular yeniliğin üstüne yenilik yapmaya çalıştıkları için Edebiyat-ı Cedideciler denilmiştir.
- * Servet-i Fünun edebiyatı, Batı'yı tanıyan ve bilen bir edebiyattır. 1890'dan sonra Stendhal , Flaubert, Balzac, Goncourt Kardeşler ve Bourget gibi romancıları okudular ve etkilendiler. Edebiyatı, batılı anlamda algılamış ve bu modern anlayışı edebiyatımıza yerleştirmeye çalışmışlardır.
- * Batı'nın bütün edebî türlerini, tekniğine uygun biçimde edebiyatımıza mal etmeyi başarmışlardır. Küçük hikâye, mensur şiir, roman ve tenkit gibi edebî türler, Servet-i Fünun edebiyatının kurduğu ve kullandığı türlerdir.
- * Dönemin başlıca şairleri şunlardır: Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Hüseyin Siret, Hüseyin Suat , Ali Ekrem Bolayır, Ahmet Reşit , Mehmet Sami (Süleyman Nesib takma adıyla), Süleyman Nazif , Faik Âli , Celâl Sahir (Erozan)
- * Servet-i Fünuncular, nesirle şiir söylemeyi denediler. Duygu yoğunluğunu ve heyecanlarını mensur şiir halinde ifade ettiler. Bertrand, Baudelaire, Mallarme ve Rimbeaud gibi şairlerin izinde yürüdüler. Mensur şiiri onlardan aldılar. Bu türü önce Halit Ziya sonra Mehmet Rauf denedi.
- * Hikâye ve romanda başarılı isim Halit Ziya'dır. Onu Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit, Ahmet Hikmet ve Safvetî Ziya izler. Küçük hikâye örnekleri bu dönemde görülür. Klâsik vaka hikâyelerinin temsilcisi Halit Ziya'dır.
- * Servet-i Fünuncular, ülkenin içinde bulunduğu durumdan dolayı, tiyatro türünde yeterli eser veremediler. Tiyatro ile ancak 1908'den sonra uğraşma imkânı bulabildiler. Hüseyin Suat Yalçın, Mehmet Rauf, Cenap Şahabettin, Halit Ziya, Faik Ali Ozansoy, Ali Ekrem Bolayır ve Safvetî Ziya'nın tiyatro denemeleri vardır. Bunlar teknik bakımdan başarılı eserlerdir. Günlük konuşma diline yaklaşma çabası gösterirler. Tiyatro dili, bu dönemde normal bir çizgi takip eder. Konuları aile çevresinde geçer. Evlenme, boşanma, kadının medenî hakları gibi temaları işler.
- * Bu dönemde çıkan dergiler şunlardır: Mektep (1895), Mütâlâa (1896), Musavver Ma'lûmât (1895-1903), Hazîne-i Fünun (1882-1897), Resimli Gazete (1881-1899), Musavver Fen ve Edeb (1899) ve tefrika (1898).
- * Dönemin edebiyat, sanat ve düşünce yazılarına önem veren gazeteleri: Tercüman-ı Hakikat (1886-1908), Sabah (1886-1917), Tarık (1886-1899), İkdâm (1894-1901), Terakki (1897-1898) vb...dir.

DİL VE ÜSLÛP

- * Servet-i Fünuncular, estetiğe önem verdikleri için dili zenginleştir-meye çalıştılar. Bu yüzden duygu ve düşüncelerine eşlik edecek Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaları kullanmaktan çekinmedi-ler.
- * Duyulmamış kelime ve tamlamalar kullanmakta birbirleriyle ya-rıştılar. Arapça ve Farsçadan seçtikleri güzel sesli ve ince anlamlı sözcükleri ilk kez kullanmış olmayı meziyet saydılar.
- * Türkçeyi aruz veznine uygulamadaki başarı, Tevfik Fikret'le ideal çizgidedir.
- * Cümlelerinde fiil kiplerini kullanmaktan sakındılar. Kesik cümle-lerle, uzun cümle geleneğini kırmaya özen gösterdiler.
- * Cümleyi kuvvetlendirmek amacıyla cümlede "evet" sözünü sık sık kullandılar. Sıfatları ismin sonuna getirdiler; fiilsiz cümleler oluşturdular.

ŞİİR

- * Abdülhak Hamid'in şekilde yaptığı yeniliği daha da genişletirler.
- * Fransız şiirinden "sone", "terza rima" ve "balad" gibi nazım türlerini alırlar. Müstezad (serbest nazım), yaygın ölçüde kullanırlar.
- * Şiirde ahengi yaratmada aruz vezninden yararlanılır. Konunun yapı-sına uygun, aruzun değişik kalıpları kullanılır. Ahenk endişesiyle aynı şiirde değişik vezinlere yer verirler.
- * Kafiye göz için değil, kulak içindir ilkesi benimsenir. Kafiye, ahenk unsuru olarak ele alınır.

- * Şairler, mısra bağımsızlığı anlayışına ve ifadenin bir beyitte bitmesi geleneğine karşı koyarlar. Bütün güzelliğine önem verirler.
- * Şiirde anjambmanlar kullanarak, şiiri nesre yaklaştırmaya çalışırlar. Şiirde cümleleri istedikleri kısalık ve uzunlukta kullanırlar. Cümleyi mısra ortalarında tamamlayarak, beş altı mısra kadar uzattıkları olur
- * Şiirin konusunu genişletirler. Ferdî duygu ve hayâllerin yanı sıra, aşk, tabiat ve allı hayatı başlıca temalar arasındadır. Hayâl-hakikat çatışması şiirde dikkat çekici boyutlardadır.
- * Ferdîyetçi sanat anlayışı şiire egemendir. Aşırı duygusallık ve yeni hayâl dünyası kurma eğilimi, onları ferdiyetçi kılmıştır. Bu yüzden aşk ve tabiat konusuna ağırlık verirler.
- * Romantizmden sembolizme kadar açılan şairler, yeni bir duygu, yeni bir zevk ve estetik getirmişlerdir. Beğendikleri birçok hayâlleri şiire sokarlar.
- * Parnasizmin ve sembolizmin etkisiyle şiire resim ve mûsikî girer. Ses ve ahenk şiire egemen olur. Şiire özgü bir vokabüler (kelime kadrosu) yaratılır. Şiirde kuvvetli bir mûsikî dili görülür. Şiire dış mûsikî ve iç mûsikî egemendir. T. Fikret dili ve tekniğiyle dış mûsi-kîyi, C. Sahabettin ise ince buluş, parlak hayal ve mecazlarıyla iç mûsikîyi sağlarlar.
- * Şiir dilinde Arapça, Farsça kelime ve tamlamalar vardır. Sanatkâra-ne bir üslûp peşindedirler. Batı etkisinde şiire yeni sözler girer:
- * Servet-i Fünun şiiri, II. Meşrutîyet'in ilanı (1908) sosyal meselelere yönelir.

NESİR

- * Servet-i Fünun sanatçıları, iyi bir öğrenim görmüş ve yabancı dil öğrenmişler; böyle Batı edebiyatını yakından tanımışlardır.
- * Arapça ve Farsçadan aldıkları sözler yenidir ve yepyeni bir anlamda kullanılmıştır. Kullandıkları kelime ve tamlamalar, Batı edebiyatından almış oldukları sözleri karşılar niteliktedir.
- * Aydın kesim için yazmak düşüncesi, dilde sadelikten uzaklaşmalarına neden olmuştur. Süslü ve sanatlı nesir örnekleri vermişler.
- * Sanat için sanat anlayışı, sanatlı bir nesir ortaya çıkarmıştır.
- * İnançsızlıkları ve tarihi bir derinliğe sahip olmayışları yüzünden, karamsardırlar. Bu durumları eserlerine de yansımıştır. Derinleştikleri en önemli konu, estetik ve sanattır. Sanatın yolunu açmışlar, sanatta belirli bir olgunluğa erişmişlerdir.
- * Gerçek tenkîd, Servet-i Fünun nesriyle edebiyatımıza girmiştir. Toplumsal konulardan uzak kalan sanatçılar, nesirde uzun cümlelerin yanında, Batı edebiyatının etkisiyle bağlaçlardan arınma-ya ve kısa cümleler oluşturmaya özen göstermişlerdir.
- * Fransız edebiyatının etkisinde kalan yazarların cümlelerinde, Fransız cümle yapısının hakimiyeti görülmektedir. Söz diziminde yeni-likleri dikkat çeker. Fiilimsilerle birleşik cümleler kurulmuş; bağlı ve sıra cümlecikleri sık sık kullanılmıştır.
- * Sanatlı üslûpları, nesirle şiir yazmak yolunu açmış, mensur şiir yolunda örnekler vermişlerdir (Halit Ziya, Cenap Sahabettin, Mehmet Rauf...)

HİKAYE VE ROMAN

- * Hikâye ve romanda teknik yönden gelişme gözlenir. Kısa hikâye, bu dönemde edebiyatımıza girer. Hikâye ve roman edebî bir çizgiye ulaşır. Batılı anlamda Türk romanı bu dönemde yazılır.
- * Roman tekniği modern ve sağlamdır. Olayların örgüsü, işlenişi ve konuşmalar başarılı bir biçimde verilir.
- * Eserde, yazar kişiliğini gizler.
- * Psikolojik romanın ilk örneği, bu devrede görülür (M.Rauf, Eylül). Kişilerin ruh durumları anlatılır ve çözümlenir; sosyal hayat tasvir edilir.
- * Gerçek hayat sahnelerine yer verilir. Hayatta görülen ve görülmesi mümkün olan olay ve kişiler anlatılır.
- * Tip yaratmada, tasvir ve portrelerde başarı sağlanır. Realist ve natüralist çizgiye yaklaşırlar. Realizm ve natüralizm vb... edebî akımlar örnekleriyle birlikte edebiyatımıza girer
- * Romanda romantizmin etkisi belirgin biçimdedir. Zamanla realizme yönelme başlar. Roman içinde yaşanan toplum yaşantısı dile getirilir. Batıya ayak uydurma yolundaki çabalar, romana konu olur. Sanatçının yol gösterici olduğuna inanan romancılar, batılılaşma sürecinde kendilerine göre uygun buldukları örnekleri romana sokarlar (H. Ziya, Aşk ı Memnu),
- * Romanda, sosyal davalara yer verildiğine rastlanmaz. Çevre özelliklerinden ve milli konulardan yoksundurlar.
- * Konularını İstanbul'daki seçkinler tabakasından -özellikle- batılı çevrelerden alırlar. Bu nedenle "Salon edebiyatı" oluşturdukları öne sürülür. Aydınlar için yazmış olmaları, halktan uzaklaşmalarına neden olur.
- * Klâsik vak'a hikâyesi, Halit Ziya ile doruk noktaya ulaşır. Hikâyeler, orta halli ve yoksul insanları konu edinir; İstanbul'un dışına çıkılır.
- * Hayâl kırıklığı, üzüntü ve başarısız aşklar, hikâye ve romana giren belirgin temalardır. Hikâye ve romanda realizme geçiş, gözlemi getirir, hayâli ikinci sıraya iter. Yazarlar, realizmin ve natüralizmin etkisinde kalırlar.
- * Kadına özel ilgi, bu dönemde görülür. Kadın; ev içi romanlarındaki kadın tipleri ve kadınlara ait eşyaların tasviri gibi değişik şekillerde ortaya çıkar. Şahıs ve mekân tasvirlerinde üslûp sanatlı ve süslüdür.
- * Roman ve hikâyelerin dili, üslûbu kusurludur. Süslü ve sanatlı anlatım tutkusu ileri ölçüdedir. Estetik uğruna Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar, hikâye ve romanda geniş ölçüde vardır. Üslûp anlayışı ve arayışı, Türkçenin kimi zaman anlaşılabilir hâle gelmesine se-bep olur. ikizli, üçüzlü ve dördüzlü tamlamalarla oluşturulan kullanımlar, karışıklığa neden olur.

* Fransız dilinin etkisiyle Türkçenin söz dizimi genişlik kazanır. Cümlelerin öğeleri yer değiştirir; bazen cümleler yarıda bırakılır, kesik cümlelere yer verilir. Cümleler isteğe bağlı olarak kısaltılır veya uzatılır.

SERVET-İ FÜNUN EDEBİYATI SANATÇILARI

TEVFİK FİKRET (1867-1915)

- * Kendi akımının ve Türk edebiyatının en önemli şairlerindedir.
- * Rezaizade M. Ekrem ve A. Hamit Tarhan'ın tesiriyle batılı şiiire yönelmiştir.
- * Galatasaray Lisesindeki öğrenciliği sırasında, hem yeni edebiyatın önemli isimlerinden Recâizade Mahmut Ekrem'in, hem de eskinin temsilcisi Muallim Naci'nin öğrencisi olmuştur. Bu iki edebiyatı, bu iki şairin kişiliğinde görme ve tanıma olanağı bulur.
- * Sanat yaşamı iki ayrı dönem içerisinde incelenebilir. Birinci dönem Servet-i Fünun hareketinin içinde bulunduğu dönemdir. Bu dönemde "sanat sanat içindir" anlayışıyla ürünler vermesine karşın, yine de toplumsal konuların sınırını (dönemin siyasal yapısına rağmen) zorlamıştır. Bu dönemde daha çok ferdi konuları (aşk, acıma, hayal kırıklığı...) işler. Bu anlayışla yazdığı şiirlerinde temalar, hürriyet, medeniyet, insanlık, bilim, fen ve tekniktir.
- * İkinci dönemde ise (1901'den sonra) toplumsal konulara yönelmiş, "toplum için sanat" anlayışıyla ürünler vermiştir. Bu döneminde dinlere de cephe alır, kutsal olan her şeye karşı çıkar, hatta İstanbul'a dahi küfrederek.
- * Verdikleri sözleri yerine getirmeyen, meşrutiyet ve özgürlük or-tamını kendi çıkarları doğrultusunda kullanan yöneticilere **Doksan Beşe Doğru, Hân-ı Yağma** şiirleriyle sert eleştiriler yöneltilir
- * 1891 yılı, Tevfik Fikret için önemlidir. Çünkü oğlu Halûk doğ-muştur. Şairimiz ilerde Halûk'un kişiliğinde gençliğe seslenecek ve onlara öğütler verecektir. Sonraları oğlu Amerika'ya okumak için gider; ancak orada papaz olur.
- * Aruz ölçüsüne öylesine hakimdir ki konuşur gibi yazdığı şiirle-rinde kusursuz bir ölçü vardır.
- * Serbest müstezadı geliştirerek serbestçe kullanmıştır.
- * Fen, bilim, teknik onun kalemiyle şiirimize girmiştir.
- * Şiirlerinde şekil bakımından parnasizmin etkisi görülür.
- * Şiiri düz yazıya yaklaşmıştır.
- * Ahenge büyük önem verir.
- * İmge ve duyguya dayalı karamsar bir hava taşıyan şiirler yazar. Ama şiirlerindeki insancıl yan, kendini her zaman belli eder.
- * Süslü, sanatlı, ağır bir dili vardır.
- * Şiirlerinde biçim kusursuzdur. Ölçü, kafiye ve şekil gibi unsurlarla oluşturulmuş bir musiki sezilir. İşlediği konuyu sözcüklerin sesiyle hissettirir.
- * Şiirleri ve sanat anlayışı zamanla bireycilikten toplumculuğa doğru yönelmiştir. Bu dönemin en önemli yapıtı **Tarih-i Kadim**'dir. Bu uzun şiirde insanı ezen, acı veren her şeye baş kaldırır.
- * "**Şermin**", onun çocuklar için ve heceyle yazdığı şiirlerden oluşan bir eseridir.
- * Servet-i Funun'dan sonra her hangi bir topluluğa katılmamış, bazı sosyal şiirler yazmıştır.
- * 1901 yılında Servet-i Fünun dergisi hükümet tarafından kapatılınca Bebek'teki "Aşiyân" adını verdiği evine çekilir.
- * "**Sis**" şiiriyle, Türk edebiyatında ilk defa İstanbul'u eleştiren şair olmuştur.
- * Mehmet Akif ile Tarih-i Kadim şiiri yüzünden atışmışlardır.
- * Tevfik Fikret hiç roman ve tiyatro yazmamıştır.

Eserleri:

Rubab-ı Şikeste: Bu kitapta bulunan şiirler Servet-i Fünun döneminde sanat için sanat görüşüyle yazdığı şiirler bulunmaktadır. Ön-cki şiirlerinde Rezaizade ve Abdülhak Hamit'in etkileri görülür ancak daha sonraki şiirlerinde kendi üslubunu yakalamıştır.

Haluk'un Defteri: Bu kitapta oğlu Haluk'un kişiliğinde istediği neslin özelliklerini,onlara verdiği öğütleri anlatmıştır.Buradaki şiir-ler sanat için sanat görüşünden toplum için sanat görüşüne doğru yönelmektedir. Şiirleri sosyal bir endişe ile de yazılmış olsa biçim-deki özeni ve mükemmelliği hiçbir zaman kaybetmemiştir.

Rubabın Cevabı: Bu kitap Tevfik Fikret'in toplumcu ve vatan şiirlerinin olgun ve güçlü örneklerinin olduğu kitaptır.Vatanın kötü yöneticiler elinde çektiği sıkıntıları eleştirel bir üslupla anlattığı ve bu durum karşısında şairin umudunu yitirmediği görülüyor.

Şermin: Hayatının son dönemlerinde çocuklar için yazdığı bir kitaptır ve bu kitap hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Toplumcu görüşle yazdığı ve memleketin Batı medeniyeti seviyesine gelmesini istediği şiirleri ; **Haluk'un Vedası** (Annesi ölmüş bir kızı anlatır)**Tarih-i Kadim** (M.Akif buna karşılık bir eser yazmıştır) **Sis** , **Haluk'un Amentüsü**

CENAP SAHABETTİN (1870-1934)

- * Servet-i Fünun'un Tevfik Fikret'ten sonra en önemli şairidir.
- * Asıl mesleği doktorluktur.
- * İhtisas için gittiği Fransa'da tıptan çok şiirle ilgilenerek sembolizmi yakından takip etmiş ve bu akımdan etkilenmiştir. Fransız sembolistlerin etkisindedir.
- * Cenap Şehabettin sembolizmi kavramakta yetersiz kalmış, şiirle-rinde bol bol istiare kullanmış ve ses uyumuna dikkat etmiştir.
- * Şiirde ahenk oluşturmaya çalışır, kelimeleri müzikal değerlerine göre seçer.
- * Dili oldukça ağırdır. Bilinmeyen Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar kullanır. Duygu ve hayal yüklü tamlamalar kurar. Bolca sıfat tamlaması kullanır.
- * Sadeleşmekten millileşmeye doğru giden Türkçecilik hareketine en çok karşı çıkan odur. Ona göre şiir ve edebiyat konuşma dilinden ayrı ve üstün olması gerekir.
- * Serbest müstезat tarzını ilk ve en iyi kullanan odur.
- * Aynı şiirde birden fazla aruz kalıbı kullanmıştır.
- * Şiirlerinde betimlemelere ve imgelere yer vermiştir.
- * Aşk ve tabiat değişmez konularıdır.
- * Sanat sanat içindir görüşünü benimser. Toplumsal konulardan uzak durur.
- * Şiirlerinde bolca semboller kullanır, iç dünyayla dış dünyayı birleştirip bir kompozisyon halinde sunar.
- * Onun için şiirde konu bir vesiledir. O asıl hünerini orijinal hayaller kurarak ortaya koyar.
- * Düz yazıları çok ünlüdür. İnce, nükteli, sanatkarane nesirler yazar. Nesirlerinde de dili süslüdür.
- * "saat-i semen-fam (yasemin renkli saatler) tamlaması uzun tartışmalara neden olmuştur.

Eserleri:

Şiirleri: Şiirlerini kitap halinde bastıramamıştır. Ancak askeri tıbbiyedeiken yazdığı şiirlerini saçmalıklar anlamına gelen **Tamat** adlı şiir kitabında toplamıştır.

Gezi türü : Hac yolunda , Avrupa Mektupları ve Suriye Mektupları

Diğer Nesir Eserleri: Nesr-i Harp , Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Sulh

Tiyatroları: Yalan, Körebe, Küçük Beyler

Vecizeleri: Tiryaki Sözler

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN (1874 1957)

- * Hüseyin Cahit Yalçın roman ve hikaye yazmışsa da edebiyatımızda eleştiri türünde yazmış olduğu eserleriyle tanınır.
- * Yazı hayatına Servet-i Fünun döneminde edebiyatçı olarak başlamış, 1908'de II. Meşrutiyetin ilanı ile edebiyatı bırakmış ve politikaya girmiştir. 1908-1912 Osmanlı Meclisi Mebusanına İstanbul milletvekili seçilmiştir.
- * 1913'ten sonra tek parti hâline gelen İttihat ve Terakkiyi eleştirdiği için Haziran 191'da Malta'ya sürülmüştür.
- * Hükümete yönelttiği ağır eleştiriler ve eski İttihatçıları savunması dolayısıyla 1923'te İstiklal Mahkemesi'nde yargılandı. 1925'te müebbet sürgün cezası ile Çorum'a gönderildi. Bu tarihten sonra, Atatürk'ün ölümüne kadar politikanın dışında kaldı. Atatürk'ün ölümünden sonra siyasete tekrar döndü.
- * Cumhuriyet devrinde yazmış olduğu siyasi makaleler onun daha çok tanınmasını sağlamıştır.
- * Hikaye ve romanlarında iç ve dış gözleme yer veren tasvir ve tahlillerde derinleşmeyen realist (gerçekçi) bir yazardır.
- * Öykülerinde İstanbul'da yaşayan azınlıkları, seçkin kişileri anlattı.
- * Dili sade, anlatımı özentisi ve süsten uzaktır.
- * Eski edebiyata karşı batı edebiyatını savunur.
- * Zamanın bütün tartışmalarına katılmış, inandığı dava uğruna ölene kadar mücadele etmiştir.
- * Hikaye, roman, eleştiri yazarı ve gazeteci olarak bilinir.
- * Fransızca'dan çevirmiş olduğu "Edebiyat ve Hukuk" adlı makalesi yüzünden Servet-i Fünun dergisi kapatılmıştır.
- * Yaptığı çevirileriyle edebiyatımıza birçok eser kazandırmıştır.

Eserleri:

Hikayeleri: Hayat-ı Muhayyel, Niçin Aldatmış?, Hayat-ı Hakikiye Sahneleri

Romanları: Nadide,Hayal içinde

Anıları : Edebi Hatıralar ,Malta Adasında, Meşrutiyet Hatıraları

Eleştiri: Kavgalarım

HALİT ZİYA UŞAKLIĞİL (1867-1945)

- * Servet-i Fünun edebiyatının roman ve hikâyede en ünlü edebiyatçısıdır. Eserleriyle sadece kendi döneminde değil daha sonraki dönemlerde de örnek alınan bir yazardır.
- * Halit Ziya, bir kolu İzmir 'de, diğer kolu İstanbul'da bulunan ve "Uşakızadeler" diye anılan varlıklı ve büyük bir ailenin çocuğudur. Sanat ve edebiyatın konuşulduğu, kitap okunan bir ortamda yetişir.
- * Servetifünuncular arasında en kültürlü yazarlardan birisidir.
- * Avrupai anlamda ilk roman yazarıdır.
- * Eserlerinde realizm ve natüralizmin tesiri vardır.
- * Süslü, sanatlı, ağır bir dili vardır; fakat dili başarıyla kullanır. Yabancı sözcük ve tamlamalara çokça yer verir. Dili çok eleştirildiği için eserlerindeki dili sonradan kendisi sadeleştirmiştir.
- * Alışılmıştan farklı bir cümle düzeni vardır.
- * İlginç tipler bulmakta oldukça başarılıdır.
- * Ruhsal çözümlenmeler yapmakta ve nesnel kişi, çevre betimleme-lerinde oldukça ustadır.
- * Halit Ziya romanlarındaki kahramanları kendi yaşadığı çevreden seçer. Kahramanları genellikle aydın kişilerden oluşur. Bunları yaşadıkları çevreye uygun olarak anlatır. Örneğin; Mai ve Siyah'taki Ahmet Cemil, Servet-i Fünun sanatçısının temsilcisidir.
- * Romanlarında olaylar yalnız İstanbul da geçerken, hikayelerinde Anadolu ve köylerde geçer. Anadolu hayatına ve köy ve kasaba yaşayışına yer verir.
- * Öykülerinde, Maupassant biçimi egemendir. Yani bir durumu değil olayı anlatan hikayeler yazar.
- * Gözleme çok önem verir. Eserleri iyi bir gözlemin ürünüdür.
- * Anı, mensur şiir, roman, hikaye ve tiyatro türünde eserleri vardır.
- * Halit Ziya edebiyatımızda ilk mensur şiiri yazan kişidir.
- * **Acı Bir Hikaye** adlı eserinde genç yaşta intihar eden oğlu Vedat'ın ardından yazdığı acıklı yazılar ve hatıralar yer alır.

Eserleri:

Romanları: Aşk-ı Memnu, Mai ve Siyah, Nemide , Bir Ölünün Defteri , Ferdi ve Şürekası, Kırık Hayatlar, Nesli Ahir.

Hikayeleri : İzmir Hikayeleri, Aşka Dair, Onu Beklerken, Kadın Pençesi, Heyhat, Bu muydu?, Bir Muhtıranın Son Yaprakları, Bir İzdivacın Tarih-i Muaşakası, Nakil, Bir Hikâye-i Sevda, Hepsinden Acı, Aşka Dair, Onu Beklerken, İhtiyar Dost.

Tiyatroları: Kabus Fare (uyarlama), Füzuzan (uyarlama).

Mensur Şiirleri: Mensur Şiirler, Mezardan Sesler.

Hatıra: Kır Yıl, Saray ve Ötesi, Bir Acı Hikâye

MEHMET RAUF (1875-1931)

- * Aslen Kütahyalı olan Mehmet Rauf İstanbul'da doğmuştur.
- * 1893'te Bahriye Mektebini (Deniz Harp Okulu) bitirip bir sefaret gemisine süvari (subay) olarak görevlendirilmiştir.
- * Roman, hikaye ve tiyatro türünde eserler vermiştir.
- * Servet-i Fünun edebiyatının ikinci büyük romancısıdır.
- * Uzun süre Halit Ziya'nın etkisinde kalmıştır.
- * Servet-i Fünuncular içerisinde üsluba en az dikkat eden yazardır.
- * Romantik duyguları, hayalleri ve aşkları işlemiştir. Bunları psikolojik ve sosyal unsurlarla zenginleştirir.
- * Olayların kahramanları çoğunlukla Mehmet Rauf'u temsil eden, onun arzu ettiği hayatı yaşayan ve onun duygularını hisseden idealize edilmiş tiplerdir.
- * Romanlarında fikir az ve dağınık halde bulunur.
- * Eserlerinde sosyal hayata pek yer vermemiştir. Roman ve hika-yelerinde kendi hayatının tam aksi bir vardır. Arzu, ihtiras ve aşk maceraları temel konularıdır.
- * Psikolojik tahlillere büyük önem verir. Ruh tahlillerinde de başa-rılıdır. Zaten Mehmet Rauf'un başarısı ince ve kuvvetli bir şekil-de yaptığı insan ruhuna ait tasvirlerdir.
- * Dili Halit Ziya'ya göre sadedir.
- * İlk psikolojik roman yazarıdır. Eylül isimli eserinde yasak aşkı konu alır. Roman edebiyatımızdaki ilk psikolojik roman olarak bilinir. Romanın şahıs kadrosu dardır.

Eserleri:

Romanları: Eylül, Ferda-yı Garam, Genç Kız Kalbi, Define, Son Yıldız, Kan Damlası, Karanfil ve Yasemin, Salon Köşelerinde, Böğürtlen, Ceriha, Halas, Yara.

Hikâyeleri: Son Emel, Bir Aşkın Tarihi, Üç Hikâye, Hanımlar Arasında, Menekşe, İntizar, Aşıkane, Kadın İsterse, Pervaneler Gibi, İlk Temas, Aşk Kadını, Gözlerin Aşkı .

Mensur şiir: Siyah İnciler

Tiyatro: Cidal, Pençe, Yağmurdan Doluya, Sansar

HÜSEYİN SİRET (1872-1959)

- * Servet-i Fünun edebiyatının en içli şairi olarak tanınır.
- * Şiir yazmaya on yaşında başlamış ve şiirin her çeşidini denemiştir.
- * Eserlerinde Tevfik Fikret'in etkisi görülür.
- * İçli, melankolik ve bedbin bir şairdir.
- * Sürgünler ve kaçışlar dolayısıyla yaşadığı uzun gurbet yılları, onu ailesine ve vatanına hasret bırakmış, bu yüzden daha kötümser bir hale getirmiştir.
- * Şiirlerinde hüznün hakimdir.
- * Nazım tekniğine ve dile önem veren bir sanatçıdır.
- * Eski şiirin hiç tesirinde kalmadan servet-i Fünun topluluğuna katıldığı için yeni şiirin etkisiyle şiirlerini yazmıştır.
- * Tüm Servet-i Fünuncular gibi Hüseyin Siret de ferdi konuları işler. Aşk, tabiat ve aile onun en çok işlediği konulardır.
- * Şiirlerini aruzla yazsa da hece vezni demek için yazdığı şiirleri de vardır. Bu şiirlerinin dili oldukça sadedir.

Eserleri:

Leyal-i Girizan, Bağbozumu, Kıvılcımlı Kül, Kargalar, İki Kaside

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1870-1927)

- * Sanatçı, dini iyi bilen, şiir ve edebiyatla uğraşan, aydın ve kültür-lü bir ailede yetişmiştir.
- * Roman, hikaye ve makaleler yazmıştır.
- * Leyla- yahut- Bir Mecnun'un İntikamı adlı hikayesiyle tanınmıştır.
- * Ahmet Hikmet'in hikayelerini konu ve işleyiş tarzı bakımından iki döneme ayırılır:
- * İlk dönemde yazmış olduğu hikayelerinde tahlillere çok az yer vererek olaylar üzerinde fazla durmuştur.
- * Kahramanların tasvirlerinde ve onların yaşadıkları çevre tasvirle-rinde oldukça başarılıdır.
- * Bu dönem eserlerinde sade bir dil kullanmıştır.
- * Bu dönemde yazmış olduğu eserlerde ferdi konuları sanatkarane bir üslupla işlemiştir.
- * Aşk ve evlilik konularını ağırlıklı olarak işlemiştir.
- * İkinci dönemde Türkçülük fikrine uygun konuları hikayelerinde işler.
- * İkinci dönem hikayelerinde Türk tarihi, Türk kültürü hakkında bilgiler verir.
- * Kelimelerin nüanslarına dikkat eden yazar, secili ve ahenkli bir ifade kullanmıştır.
- * Hikayelerinin bir kısmı hitabe karakterindedir.
- * Ahmet Hikmet üsluptan asla taviz vermeyen biridir. Anlam yo-ğunluğu, tekrar, ahenk gibi unsurları asla ihmal etmemiş, büyük bir titizlikle işlemiştir.
- * Gönül Hanım, onun yazmış olduğu tek romandır. Sanatlı olma-dan düz bir ifadeyle yazmış olduğu bu eser, romandan çok bir tarihi belge niteliğindedir. Romanda Orhun Abideleri'yle ilgili bilgiler verir.

Eserleri:

Patates(tercüme), Leyla-yahut-Bir Mecnun'un İntikamı, Tuvalet-yahut- Letafet-i Aza(tercüme), Bir Riyazinin Muaşakası-yahut-Kamil(tercüme), Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar, Kadın Oyun-cak Değildir (monolog), Gönül Hanım(roman)

SÜLEYMAN NAZİF (1869-1969)

- * Diyarbakır'da doğan sanatçının şiirleri üç ayrı dönemde incelenir:
- a) 1892-1897 arası dönem Servet-i Fünun öncesi dönmedir. Bu dönemde vatan temasını işleyen hürriyetçi şiirler yazdı. Bu şiirlerinde Namık Kemal'in etkisi görülür. Bu dönemdeki şiirlerini Gizli Figanlar adlı eserinde toplamıştır.
- b) 1898-1908 arası dönem Servet-i Fünun topluluğuna katıldığı dönemdir. Bu dönemde Servet-i Fünun'un estetik ölçülerini benimseyen sanatçı, konu ve duygu bakımından ferdileşir. O, diğerlerin-den farklı olarak sosyal ve milli özellikler taşıyan şiirler yazdı.
- c) 1908'den sonraki dönem onun ferdi ıstıraplarla milli duyguları bir arada verdiği dönemdir. Bu dönem nesirlerinde Namık Kemal'in etkisi görülse de şiirlerinde ferdidir. Süleyman Nazif, milli duygularını yalnızlık teması ile birleştirdiği için "biz" edasıyla eserler yazan Namık Kemal'den ayrılır.
- * Şiirlerini aruz ölçüsü ile yazan sanatçının sadece "Cenk Türküsü" adlı şiiri hece ölçüsüdür.
- * Dile hakim olan sanatçı kelime tekrarından kaçınır. Cümleleri sağ-lam, kompozisyonun kuvvetlidir.

* Sanatçı çoğu zaman bağımsız karakteri yüzünden Türkçülere cephe almış, bu yüzden fikirlerini ve inançlarını tek başına savunmak zorunda kalmıştır.

Eserleri:

Şiirleri: Gizli Figanlar, Fırak-ı Irak, Malta Geceleri

Nesirleri: Bahriyelilere Mektup, El-Cezire Mektupları, Malumu İlam, Boş Herif, Süleyman Paşa, İki İttifakın Tarihçesi, Batarya ile Ateş, Asitan-ı Tarihte, Hitabe, Tarihin Yılan Hikayesi, Lütfi Fikri Bey'e Cevap, Çal Çoban Çal, Hazreti İsa' Açık Mektup, Çalınmış Ülke, Abide-i Şüheda, İmana Tasallut, Kafir Hakikat, Yıkılan Müessesese

Biyografi ve İncelemeleri. Mehmet Akif, Külliyyat-ı Ziya Paşa, Namık Kemal, İki Dost, Fuzuli.

HÜSEYİN SUAT YALÇIN (1868 -1942)

- * Şiir yazmaya küçük yaşlarda başlayan sanatçı, ilk şiirlerini okudu-ğu divanları taklit ederek yazmıştır. İlk şiirlerinde Muallim Naci' nin tesirinde olan şair, A. Hamit Tarhan'ın şiirleriyle tanışınca eski şiirden uzaklaşır. 1897'den itibaren Servet-i Fünun'da yazmaya başlar. Bu şiirlerinde ise Cenap Şehabettin'in etkisi büyüktür. Bu şiirlerinde kadın ve aşk temalarını ağırlıklı olarak işler.
- * 1910'dan itibaren Hüseyin Suat'ın sanatında değişme görülür. Sa-natçının hayat karşısındaki kayıtsızlığı onu mizahi eserler yazmaya sevk etti. Bu dönemde manzum ve mensur mizahi yazılar yazdı ve bunları çeşitli gazete ve dergise yayımladı. Bu arada şiirden uzak-laştı. Mizahi yazılarında divan nazım şekillerini kullandı.
- * Milli Mücadele'den sonra hece ve sade Türkçe ile şiirler yazdı.
- * Servet-i Fünuncular içinde tiyatro eserini en çok yazan ve tiyatro ile ciddi olarak ilgilenen sanatçıdır. Eserlerinin birçoğu döneminde basılmış ve çeşitli tiyatrolarda oynanmıştır.

Eserleri:

Şiirleri: Lane-i Melal

Tiyatro Eserleri: Kirli Çamaşırlar, Katseri Gülleri, Deva-yı Aşk, Hülle, Ahirette Bir Gün, Çifteli Mikroplar, Tayyare, Şehbal yahut İstibdadın Son Perdesi, Kundak Takım, Yamalar

Mizahi Şiirler: Gavenin Destanı

ALİ EKREM BOLAYIR (1867-1937)

- * Namık Kemal'in oğludur.
- * On sekiz yaşında şiirler yazmaya başlamıştır.
- * "İlham" ve "Aydın Nadir" takma ismiyle şiirleri çeşitli dergi ve gazetede neşredilmiştir.
- * Servet-i Fünun'da yazmaya başladığında "Şiirimiz" adlı makale yüzünden hem Tevfik Fikret'le hem de Cenap Şehabettin'le arası açılmıştı. Daha sonra Malumat dergisine geçerek orada şiirler yazdı. Servet-i Fünuncularla bu dergi vasıtasıyla atıştı.
- * İlk şiirlerinde ferdi konuları işlese de daha sonraları sosyal konularda şiirler yazmıştır.
- * Şiirlerini çok başarılı olmasa da aruz ölçüsüyle yazmıştır. 1908'den sonra hece ölçüsüyle de şiirler yazmıştır. Fakat hece ölçüsünde o kadar başarılı olamamıştır.
- * Birtakım gerçekleri romantik bir tarzda ifade etmek onun en bariz özelliklerindedir.
- * Devrine göre yeni söyleyişler bulan ve onları şiirine tatbik eden bir sanatçıdır.
- * Nesirlerinde Tanzimat geleneğine bağlı kalan sanatçının eserlerinde zamanla sadeleşme akımının etkileri görülür.
- * Tiyatro yazmışsa da o kadar başarılı olamamıştır.

Eserleri:

Şiirleri: Zılal-i İlham, Kımızı Fesler, Lisan-i Osmani, Ana Vatan, Şiir Demeti, Vicdan Alevleri

Nesirleri: Ruh-ı Kemal, Lisan-ı Nazım, Lisan-ı Nesir, Müsalik-i Edebiye, Namık Kemal, Lisanımız, Tair-i İlahi

Piyesleri: Baria, Engel, Sükut, Eğlenirken, Mama Dadım Darılır.

SÜLAYMAN NESİP (1866-1917)

- * Asıl adı Mehmet Sami'dir. Şiirlerine ve yazılarında Süleyman Nesip İsmi kullanmıştır.
- * Çok çekingen ve hassas bir yapıya sahip olması ve mesleğine bağlılığı onun edebiyat dünyasında az tanınmasına neden olmuştur.
- * Şiir yazmaya gençlik yıllarında başlamıştır. Şiirlerini ve yazılarını Servet-i Fünun döneminde neşreder.
- * Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

- * Makale-i Mahsusa adlı yazısı önemlidir. Bu yazıda edebiyat, sanat, taklit, güzellik hakkındaki düşünceleri yer alır.
- * İlm-i Terbiye-i Etfal adlı çocuk pedagojisi ile ilgili bir eseri vardır.
- * Süleyman Paşa Muhakemesi adlı eseri 1912’de yayımlandı.
- * Eserleri ölümünden sonra Süleyman Paşazade Sami Bey / Külliyyat-ı Asar ve İhtisası adıyla 1918 yılında bastırılmıştır.

FAİK ALİ OZANSOY (1876-1950)

- * Asıl adı Mehmet Faik’tir.
- * Süleyman Nazif’in kardeşidir.
- * Siyasi hareketlere karıştığı için 1900’da hapis yattı.
- * Küçük yaşlarda şiir yazmaya başladı. İlk şiirlerinde babası ve abisinin etkisi büyüktür.
- * Servet-i Fünun’daki şiirlerinde “Zahir” ismini kullandı.
- * Şiirlerinde A.Hamit Tarhan’ın etkisi görülür.
- * 1908’e kadar ferdiyetçi şiirler yazan Faik Ali, 1908’den sonra toplumsal konulara yönelmiştir.
- * Aşk ve tabiat konularını işler. Doğduğu yerin özelliklerini şiirlerine aksettirir. Son şiirlerinde ölüm duygusu da görülür.
- * Kadını tamamıyla idealize edilmiş bir şekilde “santimental ve romantik” olarak ele alır.
- * İlk şiirlerinde ağır bir dil kullanan şairin sonradan sade dil kullandığı görülür.
- * Faik Ali tiyatro ile de uğraşmıştır. Payitahtın Kapısında adlı iki perdelik bir eseri vardır.

Eserleri:

Fani Teselliler, Elhan-ı Vatan, Mithat Paşa, Temasil, Payitahtın Kapısında, Şair-i Azama Mektup, Nedim ve Lale Devri

CELAL SAHİR EROZAN (1883-1935)

- * Servet-i Fünun topluluğunun en genç şairi olarak tanınır.
- * Dokuz yaşında iken okuduğu şiirlerle II: Abdülhamit’in dikkatini çeker. Sarayda okuduğu şiirlerden dolayı nişan alır. Lise yıllarında “nişanlı şair” adıyla tanınır.
- * Hailt Ziya ve Mehmet Rauf’la tanıştıktan sonra Servet-i Fünun topluluğuna katıldı. Daha sonra bu topluluk dağılınca Fecr-i Ati topluluğuna katıldı. Bu topluluk da dağılınca Türkçülük cereyanı ile ilgilenmeye başladı.
- * 1928’de Zonguldak milletvekili oldu. Harf İnkılabı Kurulu’na katıldı. Türk Dili Tetkik Cemiyetine üye seçildi.
- * Celal Sahir’in sanat anlayışını dört döneme ayırabiliriz: a) Servet-i Fünun devresi, b) Fecr-i Ati devresi, c) Türkçülük devresi, d) Cumhuriyetten sonraki devre
- * İlk şiirleri klasik nazım özelliği gösterir. Daha sonra Servet-i Fünun tarzı şiirler yazar. Bu dönemde ferdi konuları işler. Sanat için sanat anlayışına bağlı kalır.
- * Aşk ve kadın konusuna ağırlık verir. Kadın onun şiirlerinin asli unsuru olduğu için “kadın şairi” olarak tanınmıştır.
- * Şiirlerinde dönemindeki sanatçılara göre daha az yabancı kelime kullanmıştır. Pürüzsüz bir dil ve nazmıyla döneminde dikkatleri üzerine çekmiştir.
- * Fecr-i Ati döneminde toplumsal konulara da yer vermiş, vatan temasını şiirlerinde işlemiştir. Dili daha da sadeleştirmiş, hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır.
- * Türkçülük cereyanını görüş olarak benimsemiş de şiirlerinde bunu rahatlıkla işleyememiştir. Bu devirde Mehmet Emin Yurdakul’un etkisi büyüktür.
- * Cumhuriyet döneminde toplumsal konuları işlemiş, Beş Hececiler’den etkilenmiştir. Bu dönem şiirlerinde halk şiiri edası vardır.
- * Celal Sahir, sadece şiir değil aynı zamanda makale, musahabe, tenkit ve anma yazıları gibi çeşitli türlerde nesirler de yazmıştır.

Eserleri:

Beyaz Göleler, Buhran, Siyah Kitap, Kardeş Sesi, Mebus Namzetlerim, Simon, Kıraat-ı Edebiye, Müntehab Çocuk Şiirleri.